

Monday, 26 September 2011 00:46

Putin tại đại hội đảng Một Nước Nga, Moscow ngày 24/9/2011 - Ảnh: PAP

Cuối tuần qua, hơn 10 ngàn thành viên của đảng Một Nước Nga, đảng cầm quyền hiện nay, đã dự đại hội lần thứ 12. Ngay cả trong thời cộng sản, đại hội đảng cộng sản Liên Xô cũng chưa bao giờ có con số lớn như thế. Tại đại hội, đương kim Tổng thống Medvedev đã đề cử Thủ tướng Putin ra tranh cử Tổng thống vào năm tới, và đề nghị các đại biểu ủng hộ. Đổi lại, Vladimir Putin đề xuất Tổng thống Medvedev đứng đầu danh sách của đảng trong cuộc bầu cử quốc hội Nga (Duma) vào tháng 12 năm nay. Có nghĩa rằng, sau cuộc bầu cử tổng thống, Medvedev sẽ giữ chức Thủ tướng chính phủ.

Lịch sử quay theo vòng tròn. Bốn năm trước, ông Putin đã đứng đầu danh sách của đảng và sau đó làm Thủ tướng, còn Medvedev giữ chức Tổng thống.

Đề cử Putin, Medvedev cho biết ông đã xem xét quyết định sâu sắc và phù hợp với những dự tính chiến lược được hai người bàn bạc.

Putin đã giữ chức Tổng thống trong hai nhiệm kỳ 4 năm, từ năm 2000 đến năm 2008.

Không thể làm cách nào khác hơn để tiếp tục, vì điều 81 của hiến pháp Nga cấm tổng thống có nhiều hơn hai nhiệm kỳ liên tiếp, Putin đành phải chọn Medvedev làm người kế nhiệm, còn ông đứng đầu chính phủ.

Các nhà phân tích đã dự đoán đúng! Medvedev rất cuộc chi là người canh giúp ngài vàng cho Putin. Dù rằng, bốn năm qua Medvedev làm được một số việc có vẻ như độc lập, ví dụ trong lĩnh vực đối ngoại, nhưng tiếng nói cuối cùng vẫn thuộc về Putin.

Các bình luận gia của Trung tâm Nghiên cứu Stratfor nhận xét Dmitry Medvedev được nhìn thấy trên thế giới như một chính trị gia yếu, thậm chí “ngây thơ” (tiếng Anh là pushover)

Waclaw Radziwinowicz, phóng viên nhật báo Ba Lan “Gazeta Wyborcza” tại Moscow nhận định rằng, “rõ ràng Medvedev chỉ là tổng thống của kỹ nguyên Putin. Ông được kế nhiệm Putin cốt để giữ ngôi Sa hoàng cho Putin – mà theo quy định của hiến pháp – Putin không thể ngồi tiếp”.

Với đa số vượt trội của đảng Một Nước Nga tại quốc hội, Vladimir Putin đã kịp sửa đổi của Hiến pháp Nga vào năm 2008, gia hạn thời gian của nhiệm kỳ tổng thống đến 6 năm. Điều này có nghĩa rằng, tái giữ ghế tổng thống vào năm 2012, Putin có thể lãnh đạo nước Nga đến năm 2024, dài hơn cả Stalin hay Brezhnev, chỉ cai trị 18 năm.

Tới cuộc bầu cử tổng thống Nga vẫn còn gần nửa năm, nhưng đã biết ai sẽ giành chiến thắng. Dư luận nói rằng, ở nước Nga chỉ có hai ứng viên và cử tri cũng chỉ có hai người.

Cựu Đại sứ Ý tại Moscow Sergio Romano viết trên nhật báo Ý “Corriere della Sera” rằng, “Nhiều người biết rằng sự thay thế đã được ấn định trước từ thượng tầng. Putin chưa bao giờ bỏ qua sự kiểm soát nhà nước và ông là

chiếc đầu kéo của quyền lực Nga. Medvedev mang nợ với Putin nhiệm kỳ tổng thống của mình và chưa bao giờ tạo ra ấn tượng uốn giữ nó đến mức độ có thể gây hại quan hệ với một người bạn cũ”.

Hình ảnh của sân khấu chính trị Nga trong hai thập niên tới sẽ giống như một trận bóng đã được sắp đặt xong bởi tay trùm cá cược. Người ta đã biết trước kết quả. Cam kết rùm beng của Putin cho một cuộc bầu cử lương thiện, công bằng, chỉ là hình thức biểu diễn, đúng hơn là đạo đức giả.

Putin như Brezhnev của Liên Xô, Mubarak của Ai Cập

Sự quay lại Kremlin của Putin là tin xấu đối với nước Nga - Các nhà lãnh đạo của phe đối lập dân chủ Nga nói như vậy.

Cựu Thủ tướng Nga Mikhail Kasyanov cho rằng, cương vị tổng thống của Putin, theo quy định mới của hiến pháp có thể tới 12 năm (hai nhiệm kỳ 6 năm), có nghĩa rằng toàn bộ cấu trúc quyền lực và lực lượng an ninh tiếp tục bị chi phối bởi các cựu sĩ quan KGB.

Lãnh đạo đảng đối lập Yabloko Sergei Mitrokhin nói điều này có nghĩa là dấu chấm hết cho những nỗ lực hiện đại hóa nhút nhát của nước Nga.

Còn Boris Nemtsov, cựu lãnh đạo đảng đối lập Parnas, cựu Phó Thủ tướng Nga, cho rằng, “đây là kịch bản tồi tệ nhất có thể cho sự phát triển của đất nước”. Ông cho cảnh báo, “Putin trở thành Lukashenko, và có thể thay đổi thành Mubarak hay Gaddafi”. Ông nói “sự kiện này sẽ gây ra việc chảy vốn, một làn sóng di dân mới và sự xuống cấp hơn nữa của nhà nước”, và nước Nga “có thể chờ một cú sốc kinh tế xã hội nghiêm trọng”.

So sánh Putin với những lãnh tụ cộng sản Liên Xô, Mikhail Gorbachev cảnh báo nước Nga đang bị chìm vào tình trạng trì trệ, giống như trong giai đoạn của Leonid Brezhnev.

Ông nói không chỉ riêng tình hình chính trị ở Nga và sự hóa thạch của hệ thống được xây dựng bởi chính phủ của Putin trong nửa đầu của thập kỷ qua, mà ngày càng nhận được những tín hiệu xấu từ nền kinh tế. Giá dầu giảm đánh vào kinh tế một nước Nga phụ thuộc vào xuất khẩu nguyên liệu. Trong những tháng gần đây, hàng tỷ đôla của các nhà đầu tư phương Tây đã ra đi khỏi thị trường Nga.

Một số bình luận gia phương Tây tin rằng, Putin sẽ có thể cai trị cho đến tuổi 70 (năm nay ông 59).

Ký giả Anh quốc kỳ cựu tại Nga Edward Lucas dự đoán sự trở lại của cựu sĩ quan KGB tại điện Kremlin sẽ dẫn đến “trì trệ” và “tham nhũng”. Không những là “điều xấu cho nước Nga” mà còn “xấu cho các nước láng giềng của Nga”.

Tuần báo Pháp “Le Nouvel Observateur” trong ngày thứ Bảy ngày 24/9 viết rằng, Thủ tướng Nga Vladimir Putin muốn trở thành tổng thống một lần nữa, vì sợ rằng, sự kéo dài thời hạn tiếp của ông chủ Kremlin hiện tại Dmitry Medvedev sẽ đe dọa lợi ích của phe nhóm Putin.

“Le Nouvel Observateur” đặt câu hỏi “tại sao Vladimir Putin, người đã nhiều lần nói rằng trách nhiệm của tổng thống nặng nề lên ông và ông khao khát một cuộc sống bình thường, nay quyết định trở lại điện Kremlin”, mặc dù hậu quả là “thế giới có thể nhìn nhận ông như một Hugo Chavez của Nga”.

Không có bất ngờ nào về việc Putin trở lại Kremlin, giáo sư Z. Brzezinski, cựu Cố vấn an ninh của Tổng thống Hoa Kỳ Jimmy Carter, chuyên gia chính trị học phương Đông, nói “quyết định của Thủ tướng Putin xác định sự liên tục của chính sách hiện tại về đối nội và đối ngoại – bởi vì Medvedev chỉ là chiếc ô của nó – đồng thời cũng là sự trở lại chế độ chuyên chế không đeo găng tay, cho dù Medvedev đã tìm cách trong vai trò tạm thời của ông đưa ra một số đặc điểm hợp hiến nhất định. Tiến trình dân chủ ở Nga vì vậy sẽ chậm hơn, thậm chí một phần sẽ bị đảo ngược”.

“Nhưng về lâu dài tôi tin rằng tiến trình dân chủ sẽ khó cưỡng lại do những thay đổi trong ý thức chính trị và văn hóa của người Nga hiện đang sống trong một đất nước cởi mở hơn với thế giới hơn bao giờ hết trong lịch sử” - Brzezinski nói. Theo ông, không nên mong đợi bất kỳ thay đổi trong chính sách đối ngoại của Nga, bao gồm cả quan hệ Nga-Mỹ, nhưng ông nhìn thấy khả năng thay đổi nội bộ ở Nga, dù trong thời gian dài hơn, trong 15-20 năm tới.

Cựu Đại sứ Hoa Kỳ tại NATO Kurt Volker nói Putin đã loại bỏ tất cả các khả năng cạnh tranh quyền lực chính trị ở Nga.

Nhìn nhận xuất khẩu nhiên liệu là nền tảng của nền kinh tế Nga, với giá dầu sẽ đi xuống khi xuất hiện các nhà sản xuất mới như Brazil, bên cạnh nền kinh tế toàn cầu suy thoái khiến nhu cầu có thể sẽ giảm xuống và giá khí đốt tự nhiên cũng giảm do khai thác khí đá phiến trong tương lai, Kurt Volker cho rằng “mô hình nhà nước và nền kinh tế được áp đặt bởi Putin không chạy, nhưng về lâu dài, sẽ buộc phải thay đổi bởi các yếu tố kinh tế”.

Cơ hội bị tuột mất

Vào ngày 28/3/1991, hàng trăm ngàn người Nga trên quảng trường Mayakovsky (Moscow) đã trao cho Boris Yeltsin sứ mệnh lịch sử vô tiền khoáng hậu bằng các biểu ngữ: “Đảng Cộng sản Liên Xô, đồng tro tàn của lịch sử; Boris, hãy nắm lấy quyền hành; Tất cả nước Nga cho Boris”.

Ba ngày sau, ngày 24/8/1991, Michail Gorbachev từ chức Tổng Bí thư và lệnh cho nhà nước sở hữu toàn bộ tài sản của Đảng Cộng sản Liên Xô.

Boris Yeltsin, người hùng đã từng xé thẻ đảng viên cộng sản, đã trực diện chỉ trích Michail Gorbachev, đã đứng trên xe tăng ra lệnh nã đại bác vào toà nhà quốc hội dập tắt vụ đảo chính vào năm 1993 – rất tiếc đã bỏ lỡ cơ hội đưa nước Nga đi vào tiến trình dân chủ văn minh như các nước láng giềng Ba Lan, Tiệp khắc, hay thậm chí như các nước vùng Baltic thuộc Liên Xô cũ.

Không dứt khoát với quá khứ cộng sản để xây dựng các định chế dân chủ bền vững trên các nguyên tắc phổ quát, chịu áp lực bởi giới tài phiệt mới, mệt mỏi trước những khó khăn kinh tế, cùng với sự vỡ nát lòng tin của xã hội Nga, cuối năm 1999, trước khi kết thúc nhiệm kỳ tổng thống Boris Yeltsin đã chuyển giao quyền lực cho Vladimir Putin.

Lúc bấy giờ ít ai có thể nói gì nhiều về Putin, một sĩ quan tình báo của KGB cũ, dường như vô danh trên chính trường. Nhiều người còn cho rằng, Putin giống như người tiền nhiệm Yeltsin, rồi cũng chỉ là con rối của các tài phiệt đang thao túng chính trị và kinh tế Nga trong cái giai đoạn mà chủ nghĩa cơ hội, chụp giật, vàng thau lẫn lộn bao trùm.

Thế nhưng, trong 8 năm, từ năm 2000 đến 2008, với hai nhiệm kỳ tổng thống, Putin đã thay đổi nước Nga, về đối nội và cũng như trên trường quốc tế và đặc biệt đã xây dựng thành công một cấu trúc quyền lực độc đoán theo mô hình hình kim tự tháp.

Nước Nga về danh nghĩa có một xã hội đa đảng, nhưng thực chất bị thống trị bởi chế độ chuyên chế, mọi hoạt động không được vượt qua giới hạn mà ông chủ Kremlin áp đặt, nếu không muốn bị tiêu diệt.

May mắn hơn cho Putin, trong thập niên giữ chức tổng thống, giá nhiên liệu thế giới tăng vọt, nhờ đó nền kinh tế Nga được cải thiện hơn hẳn thời kỳ của Boris Yeltsin. Putin cũng đánh mạnh vào lòng tự hào dân tộc của người Nga với ý tưởng tái thiết vị trí đế chế Nga. Ông cũng rất chăm sóc công nghệ PR cho bản thân. Cả nước Nga thấy tổng thống đi ca nô, đánh cá, cưỡi ngựa, đua mô tô, ngồi cabin máy bay ném bom, biểu diễn kỹ năng võ thuật judo...

Tất cả những điều nêu trên đã mang lại cho Putin sự ủng hộ to lớn của dân chúng Nga, qua mặt bất cứ chính trị gia nào khác.

Trong bài “Nga, một nhà nước mafia” (bản dịch: <http://www.rfvietnam.com/node/326>) của nhật báo Ba Lan, tiết lộ của WikiLeaks cho thấy nước Nga hôm nay không chỉ là một nhà nước chuyên chế với Sa hoàng Putin, mà là bộ máy quan liêu với những cái "vòm" trú ẩn “chạy suốt từ cảnh sát, an ninh FSB và Bộ Nội vụ” bảo vệ, che giấu các “Bố già” và tội phạm, “còn các quan chức quan trọng nhất kiểm soát bằng hối lộ qua các phi vụ như thu thuế”..

Yeltsin không thôi chưa đủ

Một quan chức cộng sản Việt Nam là bạn học cũ của tôi có lần nói với tôi rằng, với tình hình hiện nay của Việt Nam, cần có một Boris Yeltsin hay Gorbachev Việt Nam thì mới có thể thay đổi được. Một người như thế nếu

xuất hiện thì không những được đa số dân chúng, mà còn đông đảo đảng viên ủng hộ.

Có vẻ như nhận định của anh ta cũng giống ý của khá nhiều người, mong muốn Việt Nam có một khuôn mặt lãnh tụ, một người đủ tầm lật ngược thế cờ trong nội bộ đảng cộng sản Việt Nam, để có thể cải cách hệ thống chính trị, đưa Việt Nam vào quỹ đạo dân chủ.

Thế nhưng mọi người quên rằng, dân chủ không cần đến minh chúa, cần thiết hơn là các định chế để qua đó đảm bảo một sân chơi bình đẳng, nhân dân có thể kiểm soát mọi hoạt động của nhà nước và loại bỏ đại diện của mình qua các định chế ấy. Dân chủ cần một xã hội dân sự, trong đó có ngành tư pháp độc lập, lãnh đạo quân đội và cảnh sát được dân sự hoá, bầu cử tự do, vai trò phân biện và làm lành mạnh hoá xã hội của các tổ chức phi chính phủ, hội đoàn và tự do báo chí...

Trong cuốn "Từ độc tài đến dân chủ" (From Dictatorship to Democracy), được xem như cẩm nang hướng dẫn cách lật đổ các nhà độc tài và bạo chúa một cách bất bạo động, nhà xã hội học Hoa Kỳ Gene Sharp nhấn mạnh rằng, quan trọng nhất không phải là lật đổ chế độ độc tài, mà là đưa tới việc xây hệ thống dân chủ.

Gene Sharp kêu gọi không để mất “cảnh giác cách mạng” sau khi cách mạng thành công, và không để từ chiến thắng lại tạo ra một nhà độc tài mới hay một chế độ quân phiệt.

Ukraine, Georgia, Belarus, một số nước cựu cộng sản khác, điển hình là nước Nga, sau các cuộc cách mạng, đã cho thấy cảnh báo của Gene Sharp hoàn toàn chính xác.

“Lật đổ xong chế độ độc tài xong đừng để con người lâm vào thế giới ảo tưởng. Thay vào đó, là khởi điểm của một công việc cực nhọc và nỗ lực lâu dài” – Gene Sharp nhấn mạnh.

© 2011 Lê Diễn Đức – RFA Blog

http://www.saigonbao.info/index.php?option=com_content&view=article&id=2475:putin-tr-li-kremlin-brezhnev-murabak-gaddafi-hay-hugo-chavez&catid=45:blog-khp-ni&Itemid=206